

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 1.12.2011
KOM(2011) 848 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Resultattavle for statsstøtte

Beretning om statsstøtte ydet af EU's medlemsstater

- Opdatering efteråret 2011 -

{SEK(2011) 1487 endelig}

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Resultattavle for statsstøtte

Beretning om statsstøtte ydet af EU's medlemsstater

- Opdatering efteråret 2011 -

INDHOLDSFORTEGNELSE

Statsstøtte på baggrund af den økonomiske krise	5
1. Statsstøtte i 2010	5
2. Tendenser og mønstre i medlemsstaternes udgifter til ikke-kriserelateret støtte	6
2.1. Tendenser i ikke-kriserelateret statsstøtte til industri og servicesektor	7
2.2. Øremærket ikke-kriserelateret statsstøtte til horisontale mål af fælles interesse	8
3. Statsstøtte på baggrund af den finansielle og økonomiske krise.....	8
3.1. Tendenser i godkendelse og brug af statsstøtteforanstaltninger til finanssektoren.....	8
3.2. Godkendt støtte og støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser ..	9
4. Tendenser i udgifterne til statsstøtte efter type støtteforanstaltninger	10
4.1. Antal støtteforanstaltninger	10
4.2. Støttevolumen – omkring 21 % af støtten til industri og servicesektor er gruppefritaget støtte	11
5. Håndhævelse af statsstøttereglerne	11
BILAG.....	14

Sammen drag af konklusionerne i beretningen

I 2010 holdt de samlede udgifter til ikke-kriserelateret statsstøtte sig relativt stabilt i EU i forhold til året før. Medlemsstaterne bestræbte sig fortsat på at reducere det samlede statsstøtteniveau, og for nogle af dem lykkedes det at få nedbragt statsstøtteudgifterne betydeligt. Som helhed udviser udgifterne til ikke-kriserelateret statsstøtte en faldende tendens for perioden 2005-2010.

Støtte til horisontale mål af fælles interesse holdt sig fortsat på et højt niveau, selv om støtte til sektorudvikling blev nedbragt yderligere i flere medlemsstater. Også støtte ydet inden for rammerne af gruppefritagelser steg i forhold til de foregående år. Som helhed holdt støtte ydet inden for rammerne af gruppefritagelser eller under støtteordninger sig på et højt niveau, mens individuel støtte ydet efter godkendelse fra Kommissionen fortsat lå på et lavt niveau.

Indsatsen for at få tilbagesøgt ulovlig statsstøtte fortsatte, og der blev tilbagesøgt mere ulovligt ydet statsstøtte, selv om enkelte sager dog endte ved en domstol.

I 2010 sås en betydelig nedgang i antallet af finanskriserelaterede støtteforanstaltninger godkendt af Kommissionen i forhold til de foregående to år. Størsteparten af de tidligere godkendte foranstaltninger er dog stadigvæk i kraft.

Den faktisk ydede støtte til rekapitaliseringer og foranstaltninger angående værdiforringede aktiver var i 2010 stærkt koncentreret om et par medlemsstater, mens en stor del af de midler, der blev afsat til garantier og likviditetsstøtte, endnu ikke er udnyttet.

I 2010 blev der kun godkendt få nye støtteforanstaltninger efter de midlertidige rammebestemmelser. Størsteparten af støtteforanstaltningerne blev allerede godkendt i 2009, og medlemsstaterne ydede betydeligt mindre støtte efter de midlertidige rammebestemmelser i 2010 end i 2009. Desuden lå den faktisk ydede støtte fortsat betydeligt under det godkendte beløb, især fordi der var usikkerhed om den økonomiske udvikling, og medlemsstaterne var forsigtige med at yde støtte efter de midlertidige rammebestemmelser og stillede strenge betingelser for deres støtte.

Efterår 2011-opdateringen af resultattavlen for statsstøtte ("resultattavlen") indeholder en sammenfatning af de oplysninger, medlemsstaterne har afgivet i år i deres årsrapporter om udgifter til statsstøtte i 2010.

Af hensyn til metoden¹ og for at undgå at give et forvansket billede af tendenserne i udgifterne til statsstøtte sonderer resultattavlen mellem ikke-kriserelateret støtte på den ene side (dvs. al støtte, der ydes i henhold til de normale EU-statsstøtteregler) og krisestøtte (dvs. al støtte, der ydes til finansielle institutioner og realøkonomien under de midlertidige statsstøtteforanstaltninger som følge af den finansielle og økonomiske krise) på den anden side².

Hvad angår ikke-kriserelateret støtte, indeholder resultattavlen ud over et sammendrag af udgifterne for 2010 også en oversigt over tendenserne i udgifter til statsstøtte til industri og servicesektor (sammenligning af perioden 2005-2007 med perioden 2008-2010) og efter støtteforanstaltningstype, dvs. gruppefritaget støtte, ordninger og individuelle foranstaltninger (både individuel brug af ordninger og ad hoc-afgørelser).

Med hensyn til krisestøtte giver resultattavlen et overblik over de godkendte beløb (fra 1. oktober 2008 til 1. oktober 2011) og de anvendte beløb (fra 1. oktober 2008 til 31. december 2010) pr. instrumenttype (rekapitalisering, garanti, nødlidende aktiver, likviditetsforanstaltninger). Endvidere indeholder beretningen oplysninger om støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise ("de midlertidige rammebestemmelser")³, i form oplysninger om det godkendte støttebeløb og det anvendte støttebeløb. Resultattavlen indeholder også en opdatering om resultaterne med hensyn til håndhævelse af statsstøttereglerne.

Resultattavlen består af to dele: Første del er en sammenfattende rapport vedtaget af kommissærkollegiet, der fokuserer på centrale data, konklusioner, tendenser og mønstre i medlemsstaternes ydelse af statsstøtte. Anden del er bilaget "Facts and figures on State aid in

¹ I de tidligere efterårsudgaver af resultattavlen udtrykte ét tal støttevolumen i absolutte tal og i relative tal (% af BNP), mens dette års beretning sonderer mellem ikke-kriserelateret statsstøtte, krisestøtte til finanssektoren og støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser og oplyser separate tal (absolutte og relative) i overensstemmelse dermed. Der findes flere oplysninger i de metodologiske bemærkninger i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene i bilaget.

² Denne resultattavle bruger på linje med arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene om konsekvenserne af de midlertidige statsstøtteregler, der er vedtaget som følge af den finansielle og økonomiske krise (http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/temporary_stateaid_rules_en.html), kun to begreber: støtte, som der er indgået forpligtelser for, og anvendt støtte. Den støtte, som der er indgået forpligtelser for, udtrykker det samlede maksimale beløb for statsstøtteforanstaltninger, som medlemsstaterne har afsat, og Kommissionen har godkendt. Den anvendte statsstøtte udtrykker den faktiske statsstøtte, som medlemsstaterne har ydet. Den metode, der er brugt til beregning af krisestøtte, er forklaret nærmere i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene. For al anden støtte end de godkendte beløb og anvendte beløb har medlemsstaterne som i de tidligere resultattavler også indberettet støtteelementet, og de samlede udgifter er angivet i overensstemmelse dermed, både i absolutte tal og i % af BNP, for at få sammenlignelige oplysninger.

³ Konsolideret udgave af Kommissionens meddelelse om midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise: EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1, som ændret ved EUT C 261 af 31.10.2009, s. 1, og EUT C 303 af 15.12.2009, s. 6.

the EU Member States" med faktuelle baggrundsoplysninger, som er et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene ("arbejdsdokumentet").

Det bemærkes, at EFTA-Tilsynsmyndigheden også offentliggør en årlig resultattavle⁴ med opdateringer om omfanget af statsstøtte i Island, Liechtenstein og Norge.

Statsstøtte på baggrund af den økonomiske krise

I 2010 steg EU's BNP fra sit negative niveau i 2009 til et positivt, dog relativt lavt, niveau på mindre end 1 % i gennemsnit.

I lyset af den stadig igangværende krise i finanssektoren fortsatte medlemsstaterne med at yde støtte til banker for at skabe mere tillid i sektoren og sætte banker i stand til især at fortsætte med en tilstrækkelig långivning til realøkonomien.

Mange virksomheders økonomiske situation er gradvist blevet bedre i 2010, hvilket betød, at medlemsstaterne skulle yde mindre krisestøtte til realøkonomien.

Generelt var Kommissionens statsstøttekontrolpolitik en væsentlig årsag til, at det lykkedes at gennemføre hidtil usete redningsforanstaltninger på en koordineret måde, uden at der blev skabt urimelige konkurrencefordrejninger på det indre marked.

1. STATSSTØTTE I 2010

I 2010 ydede medlemsstaterne statsstøtte i form af ikke-kriserelateret støtte på i alt ca. 73,7 mia. EUR, hvilket svarede til 0,6 % af EU's⁵ BNP.⁶ Kriserelaterede foranstaltninger, dvs. støtte til finanssektoren i form af rekapitalisering og nødlidende aktiver, beløb sig til 121,3 mia. (1 % af EU's BNP), mens det samlede beløb for gennemsnitlige udestående garantier og likviditet udgør 983,9 mia. (8 % af EU's BNP). Med hensyn til støtte, der ydes på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser, blev der brugt ca. 11,7 mia. EUR i 2010 eller 0,9 % af EU's BNP. Pr. 1. oktober 2011⁷ havde alle EU-15⁸-medlemsstaterne samt Cypern, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Slovakiet og Slovenien fået kriseforanstaltninger godkendt af Kommissionen, og alle medlemsstater undtagen Cypern fik godkendt støtteforanstaltninger inden for rammerne af de midlertidige rammebestemmelser.

Ikke-kriserelateret støtte kan opdeles yderligere i støtte til industri og servicesektor, som beløb sig til i alt ca. 61 mia. EUR eller 0,5 % af EU's BNP⁹ i 2010, og støtte til landbrug, som beløb

⁴ Se <http://www.eftasurv.int/press--publication/sascoreboards/state-aid-scoreboards/>.

⁵ EU betyder alle EU's medlemsstater.

⁶ I det samlede tal er medregnet al statsstøtte til produktion, serviceerhverv, kul, landbrug, fiskeri og en del af transportsektoren, men ikke statsstøtte til jernbanesektoren og støtte til kompensation for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse på grund af manglende sammenlignelige data. Støttebeløbene refererer til det støtteelement, der er indeholdt i en statsstøtteforanstaltning (eller for garantiers og låns vedkommende til bruttosubventionsækvivalenten), medmindre andet er anført (jf. metodologiske bemærkninger i arbejdsdokumentet).

⁷ For at give et fuldstændigt billede af krisestøtten er det hele perioden fra vedtagelsen af Kommissionens kriseregler og indtil skæringsdatoen 1. oktober 2011, der er lagt til grund som referenceperiode i denne del af beretningen.

⁸ EU-15 er de medlemsstater, der var med i EU før 2004.

⁹ Kul, som indgår i sektorstøtten og dermed i støtten til industri og servicesektor, beløb sig til 2,9 mia. EUR, hvilket svarede til 4,9 % af den samlede støtte til industri og servicesektor.

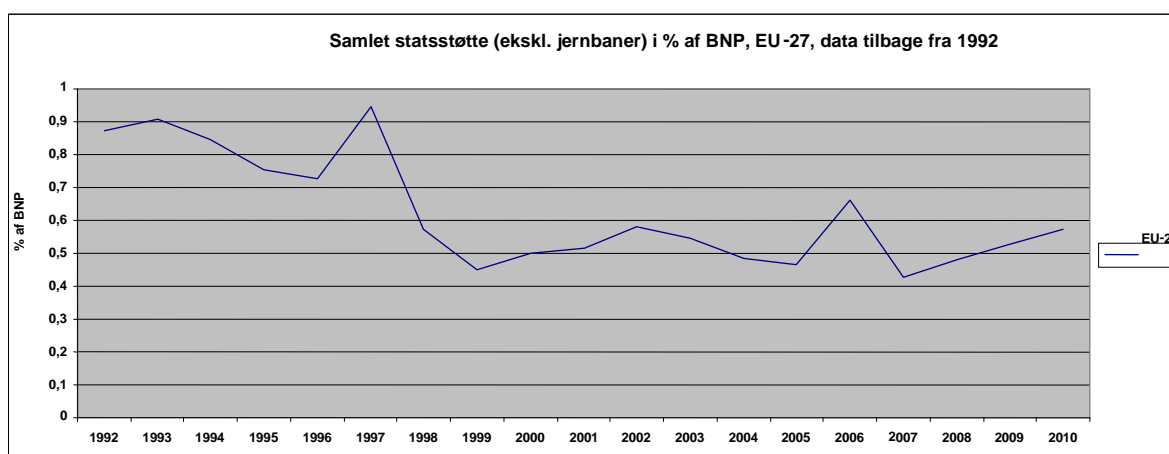
sig til ca. 10,3 mia. EUR eller 0,08 % af EU's BNP, støtte til fiskeri på ca. 0,18 mia. EUR eller 0,001 % af EU's BNP, og støtte til transport på ca. 3,2 mia. EUR eller 0,02 %.

Ifølge medlemsstaternes indberetninger udgjorde støtten til jernbaner¹⁰ i 2010 27,2 mia. EUR eller 0,2 %¹¹ af EU's BNP¹².

De fem største støtteydere tegnede sig for ca. 45,7 mia. EUR, hvilket svarer til omkring to tredjedele af den samlede ikke-kriserelaterede støtte. Tyskland tegnede sig for ca. 15,9 mia. EUR, eller 21,6 % af den samlede ikke-kriserelaterede støtte, efterfulgt af Frankrig (ca. 15,4 mia. EUR eller 20,8 %), Spanien (5 mia. EUR eller 6,8 %), Det Forenede Kongerige (4,8 mia. EUR eller 6,5 %) og Italien (6 mia. EUR eller 6,2 %). Hvis man derimod ser på støttens procentvise andel af BNP, fremkommer der et helt andet billede: Ungarns statsstøtte udgjorde tæt ved 2,3 % af landets BNP, Malta 1,4 %, Finland 1,1 %, Slovenien 1,1 % og Irland 1,0 %.

2. TENDENSER OG MØNSTRE I MEDLEMSSTATERNES UDGIFTER TIL IKKE-KRISERELATERET STØTTE

Figur 1¹³: Samlet statsstøtte (ikke-kriserelateret støtte) i % af BNP (EU-27, data tilbage fra 1992)

I et langsigtet perspektiv har tendenserne i den samlede statsstøtte været faldende siden 1980'erne. Den samlede støtte faldt fra ca. 2 % af EU's BNP i 1980'erne til ca. 1 % af EU's BNP i 1990'erne og faldt yderligere til ca. 0,5 % - 0,6 % af EU's BNP i årene 2004-2008 med et enkeltstående toppunkt i 2006. Siden 2008 er støtteniveauet begyndt at stige langsomt igen og endte på ca. 0,6 % af EU's BNP i 2010. Der henvises til de tidligere

¹⁰ Oplysningerne om støtte til industri og servicesektor indsamles fra medlemsstaterne i henhold til bilag III A i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1), mens oplysningerne om støtte til jernbaner indsamles efter en anden metode, hvilket betyder, at disse oplysninger ikke kan indregnes i nogen af de samlede beløb.

¹¹ På tidspunktet for udarbejdelsen af denne beretning var der modtaget indberetninger om støtte til jernbaner fra Østrig, Belgien, Danmark, Estland, Spanien, Finland, Frankrig, Italien, Luxembourg, Litauen, Letland, Portugal og Sverige.

¹² Der findes flere oplysninger om støtten til transportsektoren i afsnit 2.3.5 i arbejdsdokumentet.

¹³ Kilde: GD for Konkurrence. BNP-tal: Eurostat.

resultattavleberetninger, som beskriver årsagerne til de foregående års fald i statsstøtteudgifterne¹⁴.

Den kortsigtede udvikling viser en nogenlunde stabil tendens siden 2008, hvilket også afspejles i den underliggende tendens, dvs. fra ca. 0,62 %¹⁵ til 0,60 %¹⁶ af EU's BNP. Dette synes at vise, at medlemsstaterne i det store og hele fortsatte med at udvise disciplin på statsstøtteområdet, men at deres reaktion på den finansielle og økonomiske krise bidrog til et lidt højere støtteniveau med hensyn til ikke-kriserelateret støtte i 2010. Endvidere viser det, at medlemsstaterne fortsat har fulgt en målrettet tilgang til ikke-kriserelateret statsstøtte.

På grund af de særlige forhold, der gør sig gældende for støtte til landbrug, fiskeri og transport, omhandler de følgende afsnit (2.1 og 2.2) om den ikke-kriserelaterede støttes niveau og formål udelukkende støtte til industri og servicesektor.

2.1. Tendenser i ikke-kriserelateret statsstøtte til industri og servicesektor

Krisestøtteforanstaltninger, der beskrives særskilt i kapitel 3, blev ikke medtaget i analysen af støtten til industri og servicesektor for at undgå at give et meget forvansket billede af støtteudgifterne til industri og servicesektor. Denne manglende medtagelse var endvidere begrundet i den anderledes metode til beregning af støtte ydet til de finansielle institutioner.

Støtteudgifterne til industri og servicesektor i EU er steget moderat i perioden 2008-2010 i forhold til den foregående periode 2005-2007. Støtteudgifterne udgjorde i gennemsnit ca. 59,9 mia. EUR eller 0,49 % af EU's BNP, mens det i den foregående periode var 52,8 mia. EUR eller 0,43 % af EU's BNP. Dette viser for det første, at den finansielle og økonomiske krise tilsyneladende har haft en vis indvirkning på udgifterne til ikke-kriserelaterede støtteforanstaltninger, som medlemsstaterne ydede mere støtte gennem, herunder især til regional udvikling og forskning og udvikling og innovation ("F&U&I"). Det er på dette tidspunkt for tidligt at konkludere, om stigningen i tendensen, som først ses, efter at støtteniveauerne er faldet, er en del af en langsigtet tendens, der starter her, eller om den afspejler den specielle situation med den finansielle og økonomiske krise, hvor der kan forventes højere støtteniveauer i en kort periode.

At medlemsstaterne generelt har kunnet fortsætte deres bestræbelser på holde det samlede støtteniveau under kontrol bekræftes af det forhold, at 11 medlemsstater nedbragte deres støtteniveauer i forhold til den gennemsnitlige tendens i EU¹⁷. Med hensyn til de andre medlemsstater, hvor støtteniveauet også steg, kan størstedelen af denne stigning forklares ved støtte, der er øremærket til horisontale mål, samtidig med at sektorstøtten faldt yderligere i 2010.

Den svagt nedadgående tendens i statsstøtteudgifterne til industri og servicesektor, der faldt med ca. 0,01 % mellem 2009 og 2010 kan for en stor dels vedkommende forklares med en stigning i udgifterne til regionaludvikling og andre horisontale formål. F.eks. ydede Grækenland, Litauen og Rumænien mere regionalstøtte. Frankrig, Luxembourg og Det

¹⁴ Opdatering efteråret 2010, KOM(2010) 701, Opdatering efteråret 2009, KOM(2009) 661 endelig, som kan hentes på webstedet for GD for Konkurrence:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/archive/scoreboard_arch.html.

¹⁵ I perioden 2005-2007.

¹⁶ I perioden 2008-2010.

¹⁷ Se figur 6 i arbejdsdokumentet.

Forenede Kongerige satte mere støtte af til horisontale formål. Her og nu er det imidlertid for tidligt at vide, om denne kortsigtede nedadgående tendens i statsstøtteudgifterne til industri og servicesektor betyder, at den langsigtede tendens er begyndt at vende. Det viser imidlertid, at medlemsstaterne har kunnet reagere på en fleksibel måde på ændringer i de økonomiske behov. En yderligere stigning i støtte ydet inden for rammerne af en gruppefritagelse¹⁸ og medlemsstaternes fortsatte brug af støtteordninger viser, at disse værktøjer har givet medlemsstaterne mulighed for at yde støtte til et stort antal virksomheder uden at skulle indsende yderligere individuelle anmeldelser til Kommissionen.

2.2. Øremærket ikke-kriserelateret statsstøtte til horisontale mål af fælles interesse

Som bekendt stammer begrebet horisontal støtte, som ikke ydes til bestemte sektorer i økonomien, fra traktaten¹⁹. Dette åbner mulighed for, at Kommissionen kan træffe politiske valg, ifølge hvilke statsstøtte kan betragtes som værende forenelig med det indre marked for at yde effektiv støtte til fælles politiske mål. Mest markant er den øremærkede støtte til forskning, udvikling og innovation ("F&U&I"), miljøbeskyttelse og fremme af energibesparelser og vedvarende energikilder. Derefter kommer regionaludvikling, støtte til SMV'er, jobskabelse og uddannelse.

I 2010 blev der ydet i alt ca. 51,9 mia. EUR eller 0,42 % af EU's BNP i form af øremærket støtte til horisontale mål, hvilket udgjorde 85 % af den samlede støtte til industri og servicesektor. De tre mest fremherskende mål, regionaludvikling (24,3 % af den samlede støtte til industri og servicesektor), miljøbeskyttelse (23,7 %), og F&U&I (17,4 %), tegnede sig tilsammen for omkring to tredjedele af den samlede støtte til industri og servicesektor. Det høje støttevolumen for horisontal støtte er desuden i tråd med den generelle tendens, som steg med ca. 2,2 % mellem perioderne 2005-2007 og 2008-2010. Endvidere lå den øremærkede støtte til horisontale mål i 19 medlemsstater over EU-gennemsnittet, mens den kun lå under 50 % i to medlemsstater.

Hvad angår sektorstøtte i 2010, som omfatter rednings- og omstrukturingsstøtte, udgjorde statsstøtten 15 % af den samlede støtte til industri og servicesektor. Den faldt yderligere til 9,1 mia. EUR eller 0,07 % af EU's BNP. Den primære årsag til denne udvikling er, at der ydes mindre støtte til produktionssektoren og virksomheder uden for produktionssektoren.

Denne langsigtede tendens viser generelt, at medlemsstaterne fortsatte bestræbelserne på at rette støtten mod horisontale mål af fælles interesse.

3. STATSSTØTTE PÅ BAGGRUND AF DEN FINANSIELLE OG ØKONOMISKE KRISE

3.1. Tendenser i godkendelse og brug af statsstøtteforanstaltninger til finanssektoren

Uroen på de finansielle markeder, som blev udløst af finanskrisen i 2008, krævede en bred indsats fra de europæiske regeringers side for at afbøde de negative virkninger af chokket. Statsstøtte til finansielle institutioner var afgørende for at genoprette tilliden i den finansielle sektor for at undgå en systemisk krise.

¹⁸ Der henvises til kapitel 4 for flere oplysninger.

¹⁹ F.eks. artikel 107, stk. 3, litra a), med hensyn til regionalstøtte, artikel 107, stk. 3, litra b), med hensyn til fremme af virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse.

I perioden mellem 1. oktober 2008²⁰ og 1. oktober 2011 godkendte Kommissionen støtte til finanssektoren for i alt 4 506,5 mia. EUR (36,7 % af EU's BNP). Hovedparten af støtten blev godkendt i 2008, hvor 3 457 mia. EUR (27,7 % af EU's BNP) blev godkendt, primært i form af garantier på bankobligationer og kortfristede gældsforpligtelser. Siden 2008 faldt antallet af interventioner indgivet til Kommissionen til godkendelse gradvist, mens den støtte, der blev godkendt efter 2008, med hensyn til instrumenterne fokuserede mere på rekapitalisering af banker og overtagelse af nødlidende aktiver end på garantier.

I perioden 2008-2010²¹ udgjorde den støtte, der reelt blev ydet af medlemsstaterne, 1 608 mia. EUR²², svarende til 13,1 % af EU's BNP. Garantier og likviditetsforanstaltninger tegner sig for 1 199 mia. EUR eller 9,8 % af EU's BNP. Den resterende del af støtten vedrører rekapitalisering og overtagelse af nødlidende aktiver, som løber op i 409 mia. EUR (3,3 % af EU's BNP).

Godkendt/ydet finanskrise støtte i 2010

I 2010 godkendte Kommissionen støtte for et samlet beløb på 383,8 mia. EUR, svarende til 3,1 % af EU's BNP. Den nye godkendte støtte er koncentreret om nogle få lande og omfatter rekapitalisering for 183,9 mia. EUR, garantier for 55,4 mia. EUR, nødlidende aktiver for 77,9 mia. EUR og likviditetsforanstaltninger for 66,7 mia. EUR.

Den samlede støtte, der blev ydet i 2010 til rekapitalisering og nødlidende aktiver, udgjorde 121,3 mia. EUR (1 % af EU's BNP). Kapitaltilførsler udgjorde 87,8 mia. EUR (0,7 % af EU's BNP), mens foranstaltninger til overtagelse af nødlidende aktiver udgjorde 33,6 mia. EUR (0,3 % af EU's BNP). Med hensyn til garantier og likviditetsforanstaltninger lå det gennemsnitlige udestående beløb i 2010 på 983,9 mia. EUR (8 % af BNP), hvoraf 922 mia. EUR (7,5 % af BNP) vedrører garantier, mens 61,9 mia. EUR (0,5 % af EU's BNP) vedrører likviditetsforanstaltninger.

3.2. Godkendt støtte og støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser

Kontekst og anvendelsesområde

På baggrund af den kreditstramning, der ramte virksomhederne på grund af finanskrisen, vedtog Kommissionen den 17. december 2008 et sæt midlertidige rammebestemmelser. I de midlertidige rammebestemmelser fokuseres der først og fremmest på at sikre kontinuiteten i virksomhedernes adgang til finansiering og dernæst på at bane vej for en bæredygtig langsigtet vækst ved at tilskynde til investeringer. Desuden blev nogle af reglerne i de eksisterende rammebestemmelser forenklet, bl.a. med højere lofter for risikokapitalinvesteringer. De midlertidige rammebestemmelser gælder for støtte til alle økonomiske sektorer, men ikke støtte til afhjælpning af strukturproblemer, der bestod før krisen, og de finder derfor ikke anvendelse på virksomheder, der var kriseramte før krisen.

De indgår som led i Kommissionens mere omfattende plan for imødegåelse af den økonomiske krise, nemlig Den Europæiske Økonomiske Genopretningsplan²³.

²⁰ Tallene for 2008 omfatter det godkendte budget for rekapitaliseringen af Northern Rock i 2007.

²¹ Tallene for 2008 omfatter det godkendte budget for rekapitaliseringen af Northern Rock i 2007.

²² Herunder ny støtte samt gennemsnitlige udestående beløb.

²³ Vedtaget i november 2008.

I betragtning af de meget volatile finansielle markeder samt usikkerheden om de økonomiske udsigter besluttede Kommissionen i slutningen af 2010 at forlænge visse af de foranstaltninger, der er fastsat i de midlertidige rammebestemmelser, i ét år, samtidig med at den forenelige begrænsede støtte på 500 000 EUR pr. virksomhed blev udfaset, og betingelserne for medlemsstaternes ydelse af støtte på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser blev strammet²⁴.

Foranstaltninger godkendt på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser

I 2010 godkendte Kommissionen seks nye ordninger og én ny ad hoc-støtteforanstaltning og forlængede 10 ordninger på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser²⁵ med et samlet godkendt støttevolumen på 1,6 mia. EUR (0,01 % af EU's BNP). Dette omfattede én ordning med støtte på op til 500 000 EUR pr. virksomhed (én medlemsstat), én garantiordning (én medlemsstat), én risikokapitalordning (én medlemsstat) og tre eksportkreditordninger i tre medlemsstater. Desuden blev der ydet 10 nye støtteforanstaltninger til landmænd på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser. Hvad angår de forlængede ordninger, drejede det sig om tre ordninger (tre medlemsstater), to garantiforanstaltninger (to medlemsstater), to ordninger med rentetilskud (to medlemsstater) og tre eksportkreditordninger.

Siden de midlertidige rammebestemmelser trådte i kraft, har Kommissionen godkendt støtte på i alt ca. 82,9 mia. EUR på grundlag af disse bestemmelser²⁶.

Ydet støtte i 2010

I 2010 blev der ydet støtte på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser på i alt ca. 11,8 mia. EUR eller 0,09 % af EU's BNP.

De fleste medlemsstater valgte at yde et begrænset beløb i statsstøtte (omkring 5,3 mia. EUR), efterfulgt af garanti (2,9 mia. EUR), rentetilskud (2,7 mia. EUR) og risikokapitalstøtte (0,77 mia. EUR). Lån med rentetilskud til fremstilling af miljøvenlige produkter blev ikke brugt.

Det samlede støttebeløb, der er ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser, siden de trådte i kraft, er ca. 32,8 mia. EUR.

Der findes flere oplysninger om støtte ydet på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser i kapitel 3.2 i arbejdsdokumentet.

4. TENDENSER I UDGIFTERNE TIL STATSSTØTTE EFTER TYPE STØTTEFORANSTALTNINGER

4.1. Antal støtteforanstaltninger

I 2010 faldt antallet af nye gruppefritagne støtteforanstaltninger iværksat af medlemsstaterne markant med næsten halvdelen i forhold til 2009. Andelen af støtte, der blev ydet gennem

²⁴ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige EU-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise, EUT C 6 af 11.1.2011, s. 5.

²⁵ Der findes flere oplysninger i kapitel 3.2 i arbejdsdokumentet.

²⁶ Skæringsdatoen er den 1. oktober 2011.

gruppefritagelsesordninger, og individuel støtte har imidlertid været konstant. Den primære årsag til faldet er, at medlemsstaterne udarbejdede nye støtteforanstaltninger i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning, som trådte i kraft i september 2008, og som stort set erstattede de eksisterende støtteforanstaltninger, der indgik i udfasningen af de tidligere gruppefritagelsesforordninger for beskæftigelsesstøtte, uddannelsesstøtte og støtte til SMV'er og til dels også regionalstøtte. De nationale budgetbegrænsninger i 2010 kan også have påvirket medlemsstaternes tilbageholdenhed med at udarbejde nye støtteforanstaltninger under gruppefritagelsen.

4.2. Støttevolumen – omkring 21% af støtten til industri og servicesektor er gruppefritaget støtte

Den gruppefritagne støtte steg igen med ca. 1 mia. EUR til omkring 12,6 mia. EUR eller 0,1 % af EU's BNP, hvilket svarede til 21 % af den samlede støtte til industri og servicesektor i 2010. Den største stigning i 2010 skete inden for regionalstøtte, F&U&I og beskæftigelsesstøtte, mens gruppefritaget støtte SMV'er og uddannelse, faldt, dog uden at opveje den samlede stigning i den gruppefritagne støtte. Som bekendt fortsatte medlemsstaterne udfasningen af støtteforanstaltninger, der tidligere var ydet inden for rammerne af en gruppefritagelsesforordning, og erstattede dem med tilsvarende støtte på grundlag af den generelle gruppefritagelsesforordning, og foretog ofte den udvidelse af foranstaltningen, som den generelle gruppefritagelse nu åbner mulighed for.

5. HÅNDHÆVELSE AF STATSSTØTTEREGLERNE

Ulovlig statsstøtte²⁷

I perioden 2000-2010 traf Kommissionen 980 beslutninger om ulovlig støtte. I ca. 22 % af tilfældene af ulovlig støtte²⁸ greb Kommissionen ind ved at træffe en negativ beslutning om en uforenelig støtteforanstaltning. I en sådan negativ beslutning kræves normalt, at den berørte medlemsstat tilbagesøger den ulovligt ydede støtte. I yderligere 3 % af de ulovlige støttetilfælde²⁹ knyttede Kommissionen betingelser til sin beslutning. Denne indgrebsprocent i forbindelse med ulovlig støtte på ca. 25 % er omtrent 10 gange højere end for negative og betingede beslutninger i behørigt anmeldte sager. Over halvdelen af tilfældene drejede sig om industri- og servicesektoren, knap en fjerdedel om landbruget, mens transport, kul og fiskeri tegnede sig for den resterende del.

Tilbagesøgning af støtte

Der er gjort yderligere fremskridt med fuldbyrdelsen af beslutningerne om tilbagesøgning. Der er 55 sager, hvor tilbagesøgningen endnu ikke er afsluttet (mod 94 sager ved udgangen af 2004). Det beløb, der er tilbagesøgt i ulovlig og uforenelig statsstøtte siden 2000, er steget yderligere og lå pr. 30. juni 2010 på 11,5 mia. EUR. Det betyder, at procentdelen af endnu

²⁷ I henhold til artikel 108, stk. 3, i TEUF skal medlemsstaterne ikke blot underrette Kommissionen om støtteforanstaltninger, før de gennemføres, men også afvente resultatet af Kommissionens undersøgelse, før de påtænkte foranstaltninger må gennemføres. Hvis en af disse forpligtelser ikke opfyldes, anses støtteforanstaltningen for at være ulovlig.

²⁸ 217 sager.

²⁹ 31 sager.

ikke tilbagesøgt ulovlig og uforenelig støtte er faldet fra 75 % ved udgangen af 2004 til ca. 18,6 % pr. 30. juni 2010.

Håndhævelsen af statsstøtterejerne: Samarbejdet med de nationale domstole

Som opfølgning på meddelelsen om de nationale domstoles håndhævelse af statsstøtterejerne fra 2009³⁰ har Kommissionen intensiveret sin indsats ved f.eks. at udsende en informationspakke på GD Konkurrences websted³¹ og en brochure³², der skal hjælpe dommere i deres daglige arbejde. Der er også arrangeret specifik uddannelse for nationale dommere³³.

Efterfølgende tilsyn

Med ikrafttrædelsen af den generelle gruppefritagelsesforordning er der et endnu større antal støtteforanstaltninger, der ikke længere er underlagt anmeldelsespligt. Resultaterne viste, at den del af de eksisterende statsstøtterejerne, der giver mulighed for godkendelse af støtteordninger og medlemsstaternes iværksættelse af støtteforanstaltninger i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning og de øvrige gruppefritagelsesforordninger, alt i alt fungerer rimeligt godt. Der blev imidlertid konstateret en række individuelle og horisontale problemer, som det vil være nødvendigt at tage op med medlemsstaterne.

³⁰ Kommissionens meddelelse om de nationale domstoles håndhævelse af statsstøtterejerne (EUT C 85 af 9.4.2009, s. 1).

³¹ http://ec.europa.eu/competition/court/state_aid.html.

³² http://ec.europa.eu/competition/publications/state_aid/national_courts_booklet_en.pdf.

³³ Gennem kontaktpunktet ec-amicus-state-aid@ec.europa.eu er der behandlet adskillige anmodninger om oplysninger og udtalelser fra dommere.

BILAG

Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene – "Facts and figures on State aid in the EU Member States"